

Céline

"Quan vaig començar a escriure als diaris, als anys 60, primer a París i després a Barcelona, en diverses ocasions vaig manifestar el meu entusiasme pel Voyage i algunes altres novel·les de Céline, i amb gran sorpresa de part meva, vaig rebre algunes cartes on em tractaven de nazi. Segons aquelles amables persones, no era permès de manifestar cap mena d'entusiasme per l'obra d'un escriptor que s'havia pronunciat públicament en favor de l'Holocaust."

Aquesta setmana, el 27 de maig per a ser precís, es compleixen 100 anys del naixement a Courbevoie, als afores de París, de Louis Ferdinand Auguste Destouches, conegut en el món de les lletres per Louis-Ferdinand Céline. Va néixer el 1894 i va morir el 1961: ho recordo perquè les dates coincideixen amb les del naixement i la mort del meu pare. Céline va morir l'1 de juliol, un dia abans que Hemingway se suïcidés; el número de *Paris-Match* d'aquella setmana va dedicar tres planes a Hemingway i a penes una a Céline. Normal: Hemingway era tot una vedette i Céline poc més que un ésser indesitjable. Vaig descobrir Céline gràcies al meu pare. Era l'estiu del 54 o del 55: jo llegia un llibre de Sartre, potser *La Nausée*, i el meu pare em va dir que per què no començava pel començament, és a dir, per què no llegia el *Voyage au bout de la nuit*, de Céline, d'on sortia una gran part d'aquella literatura sartriana. Me'l vaig empassar en un dia i l'efecte que em va fer –i que encara em fa– no crec que hagi estat superat per cap altre llibre que hagi llegit després (em refereixo a la literatura francesa posterior a la Segona Guerra Mundial).

Quan vaig començar a escriure als diaris, als anys 60, primer a París i després a Barcelona, en diverses ocasions vaig manifestar el meu entusiasme pel *Voyage* i algunes altres novel·les de Céline, i amb gran sorpresa de part meva, vaig rebre algunes cartes on em tractaven de nazi. Segons aquelles amables persones, no era permès de manifestar cap mena d'entusiasme per l'obra d'un escriptor que s'havia pronunciat públicament en favor de l'Holocaust. De poc va servir que intentés de fer veure que el meu entusiasme no era extensiu a alguns pamflets, articles i cartes de Céline, com *Les Beaux Draps*; per a aquelles persones, la distinció entre el gran escriptor i el gran antijueu no era acceptable. Fins i tot, algunes d'elles em van arribar a dir que mai no s'havien pres la molèstia de llegir *Voyage* o *Mort à credit*: ja en tenien ben bé prou de saber que el seu autor era un personatge condemnat pels tribunals francesos a "*l'indignité nationale*", és a dir, a ser degradat de la seva condició de ciutadà honest i, en definitiva, a ser condemnat a mort civil.

Aleshores, no sé per quina raó em vaig empenyar. No és que tingués cap mena d'odi als jueus, tot el contrari, ni que experimentés cap morbosa atracció per la literatura antijueva; el que m'indignava és que aquelles mateixes persones que es referien a "*l'indignité nationale*", es declarassin enemics de la col·laboració i del govern de Vichy.

El que m'empenyava d'aquelles decentíssimes persones és que no volguessin reconèixer que la llei que condemnava els francesos a *l'indignité nationale*, una llei de l'agost del 44, dictada pel govern de La Libération, pel govern de De Gaulle, era una llei que no tenia res a envejar a les lleis de Vichy. De fet, aquella llei del 44, aplicada en el cas de Céline el mes de febrer del 1950 per un tribunal d'excepció i amb efectes retroactius, era idèntica a la que el govern de Vichy va aplicar als francesos de la zona no ocupada que pertanyien a la maçonneria (és a dir, que s'havien fet maçons en una època en què cap llei francesa no prohibia d'adherir-se a la maçonneria).

Que Céline no era cap angelet, això no ho discutiré pas. Una altra cosa és que el vulguin presentar com "un geni del mal", com pretén Herbert R. Lottman en el seu llibre *The Left Bank*. Els genis del mal no acostumen a passar-se una pila d'anys als dispensaris de barri curant la gent pobra –inclosos uns quants resistents– i gairebé sempre de franc, com va fer el doctor Destouches, de primer a Clichy, després a Sartrouville i, finalment, a Bezons. El fet és que Céline no va matar ningú, no va denunciar ningú, no va robar ningú, no va acceptar cap càrrec ni dels alemanys ni del govern de Vichy; solament es va manifestar públicament en favor de l'extermini dels jueus. Era un fill de puta; un gran escriptor, però també un gran fill de puta. I va ser jutjat, i condemnat (un any de presó i 50.000 francs de multa, a més de "*l'indignité nationale*") i, posteriorment, amnistià per un tribunal militar en virtut de les ferides que havia rebut de soldat a la Primera Guerra Mundial, on va ser condecorat.

Céline va ser condemnat per un tribunal d'excepció que subordinava la justícia a la política. "*Quand l'existence même des régimes populaires est en question, la politique et le pénal ne se distinguent plus... En réalité il n'y a pas un ordre politique et un ordre juridique; l'un et l'autre ne sont jamais que deux expressions du fonctionnement total de la société*". Això, ho va escriure Merleau-Ponty a *Les Temps Modernes*. A Vichy no ho haurien sabut expressar millor.

El 3 de juny de l'any 1950, *Le Figaro Littéraire* va publicar el resultat d'una enquesta sobre les deu millors novel·les franceses de la primera meitat del segle. El *Voyage* no hi figurava pas. Avui dia ningú no s'atreveria a excloure'l de les deu millors novel·les *tout court* d'aquest segle. Si no l'heu llegit, us convido a fer-ho (n'hi ha fins i tot traducció en català). **Joan de Sagarra**